

І.П. АНДРУСЯК
асистент кафедри
історії держави та права
Навчально-наукового Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»
кандидат юридичних наук
Я.Я. СОРОКА
студентка
Навчально-наукового Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА ТРУДОВІ ПРАКТИКИ: СУСПІЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО «ХОРОШИХ МАТЕРІВ» І «ПРАЦЮЮЧИХ МАТЕРІВ»

Загальноприйняті усталені оцінки норм поведінки, спрощені уявлення про образи жінок та чоловіків, стандартизовані стійкі судження щодо моделей їхньої поведінки та рис характеру, яким відповідає поняття «жіноче» і «чоловіче» та які закріплюються у свідомості без урахування соціальних змін, суспільного розвитку і життєвих процесів, що відбуваються як на локальному, так і на глобальному рівні – саме так ми можемо охарактеризувати поняття «гендерні стереотипи» [1].

Гендерний стереотип – це стійкі, повторювані, загальноприйняті уявлення (думки) про місце та виконувані ролі того чи іншого гендеру в суспільстві, а також про особистість людей тієї чи іншої гендерної ідентичності [2]. Саме такі загальноприйняті межі, усталені норми та границі великою мірою слугують обмеженнями для повсякденного життя успішної жінки. Адже, щоб одночасно перебувати у статусі «хорошої матері» та «працюючої мами» жінці потрібно докласти неабияких зусиль. Існує така тенденція, що жінка або «добросовісна та любляча матуся» або ж «кар'єристка» без щасливої сім'ї. Нікому не буде дивним те, що для жінки, щоб залишатися в статусі щасливої матері, люблячої жінки та успішної леді, насправді дуже важко.

Журналістка Олена Ткаліч у своїй статті «Декрет і праця: як проявляється трудова дискримінація в Україні» зазначає цікаву річ: «Мати, котра працює, – це, як стверджують багато дослідниць, синонім слів «провина», «стрес», «вічний поспіх і брак часу». Це різко контрастує з розтираним образом постійно усміхненої жінки в оточенні милих малюків, тому одразу виникає низка питань. Чи завжди так було? Ким доводиться працювати матерям, щоб отримати баланс між потребами дитини та вимогами роботодавця? І, справді, з такою думкою важко не погодитися. Адже при аналізі даної проблеми виникає ще одне питання. Як окрім, названих ролей бути ще й люблячою дружиною. Як усе встигати, якщо функція чоловіка полягає тільки в заробітку та відпочинку? Тільки уявімо собі, якщо ми б на хвилинку забули про всі стереотипи та усталені погляди і почали жити ділячи все на два [3].

Варто зазначити, що на практиці більшість жінок стикаються з утисками прав, які помітні не тільки у трудовій сфері, а ще й у сімейному житті. Це ми спостерігаємо у нижчій заробітній платі, дискримінації при прийомі на роботу, незначних шансах отримати керівну посаду, різноманітних перешкодах для повноцінного розвитку кар'єри і ще й до цього проблемами у сім'ї. Такий стан речей, перш за все, пов'язаний з материнськими функціями жінок, які йдуть всупереч інтересам і роботодавця і так званим стереотипам «ти ж мама», «або сім'я або кар'єра!» «я працюю, а ти – жінка, ти – домогосподрка».

Одним із завдань правового регулювання гендерної рівності є забезпечення жінці, яка є матір'ю, таких самих прав які належать кожній людині, насамперед, реалізування себе, свіго потенціалу поза домом і сім'єю як самостійної, незалежної самодостатньої особистості. І хоча, законодавство України передбачає цілу низку гарантій та скажімо «привілеїв» для жінок, проте це все залишає лишень великою формальністю і все ж таки значення історично сформованих стереотипів переважає в даній ситуації.

Шерил Сендберг чимало досягла у побудові своєї кар'єри – сьогодні вона успішна американська бізнес леді, в червні 2012 р, обрана до ради директорів соцмережі Facebook. У свої книзі «Включайся! Жінки, робота і воля вести за собою» вона вказує на невтішний стан справ в Україні щодо можливостей участі жінок у всіх сферах суспільного життя. «Жорстка правда полягає в тому, що чоловіки досі правлять світом. Тобто коли доходить до ухвалення рішень, які виразно змінюють наш світ, жіночий голос звучить непропорційно тихо. З 195 незалежних держав світу жінки очолюють лише 17. В Україні жінки посідають 11,7% місць у Верховній Раді. Під час виборів до Конгресу США в листопаді 2014 року жінки вибороли найбільше в історії країни місць – 20%. Загалом у парламентах світу питома вага жінок становить 22%, в Європарламенті – близько 35% . Це аж ніяк не 50 відсотків. Частка жінок у корпораціях ще менша. У Сполучених штатах жінки обіймають близько 14% посад виконавчих директорів і 17% місць у радах директорів. Не менш кволим є і поступ у сфері заробітної плати. В Україні жінки заробляють пересічно на 25% менше за чоловіків» [4, С. 15 – 16].

Враховуючи вищенаведене та проаналізувавши дану ситуацію, насамперед, слід зазначити, що руйнування будь-яких стереотипів – процес довготривалий та складний. Перш за все, щоб подолати чи зруйнувати стереотип, людині потрібно вийти із власної зони комфорту та випустити у своє життя зміни, якими б незвичними вони не були.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фулей Т.І. Гендерні стереотипи як причини порушення принципу недискримінації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo01/part_1/18.pdf
2. Словник гендерних термінів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://a-z-gender.net/ua/gendernij-stereotip.html>
3. Ткаліч О. «Декрет» і праця: як проявляється трудова дискримінація в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/mater-batkiv/dekret-i-pratsya-yak-proyavlyaetsya-trudova-diskriminatsiya-v-ukraini-134526.html>
4. Сендберг Ш. Включайся! Жінки, робота і воля вести за собою / За участі Нел Сковел; пер. з англ. Вікторії Наріжної. – К.: Критика, 2015. – 280 с.